

התקנות לשעת חירום בעת משבר הקורונה נועדו להגן על הזכות לחיים אבל
מה קורה כאשר הם פוגעים בזכויות אדם אחרות? כיצד מאזנים ביניהן?

מערך שיעור בנושא: משבר הקורונה והתנגשות בין זכויות

מתאים לכיתות חטיבה עליונה ותיכון

צוות מינוך, האגודה לזכויות האזרח

זכויות האדם הן זכויות בסיסיות המגיעות לכל אדם באשר הוא אדם. האדם נולד איתן ולכן מוקנות לכל אדם ללא קשר לתכונותיו או השתייכותו לקבוצה מסוימת. זכויות אילו אינן מוענקות על ידי השלטון לכן השלטון אינו ראשי לקחת אותן או לפגוע בהן ללא הצדקה. בנוסף, מוטלת על המדינה החובה להימנע מפגיעה בזכויות אלה ולפעול להגן עליהן. זכויות האדם הן אינן זכויות מוחלטות, ולעיתים רבות הן מתנגשות עם זכויות אחרות, כיצד אם כן מתמודדים עם מצב של התנגשות בין זכויות וכיצד מאזנים ביניהן. לשאלה זו אין תשובה חד משמעית ולכן ניתנת לפרשנות שנות. בתי המשפט בישראל נדרשים פעמים רבות להכריע הסוגיה זו של התנגשות בין זכויות.

התפרצות נגיף הקורונה בישראל הביא את המדינה לחוקק תקנות לשעת חירום על מנת לעצור את התפשטות המגפה ולאפשר שימוש באמצעים טכנולוגים על מנת לאתר חולי קורונה. תקנות אלה נועדו להגן על הזכות לחיים ולביטחון ולשלמות הגוף. אבל רבות מהתקנות הללו מתנגשות עם זכויות אדם אחרות. בעבודה זו ננסה להתמודד עם השאלה כיצד מאזנים התנגשות בין זכויות?

נכיר כעת את הזכויות הבאות: הזכות לחיים, לביטחון ולשלמות הגוף, הזכות לפרטיות והזכות לחופש התנועה.

הזכות לחיים, לביטחון ולשלמות הגוף

כל בני האדם זכאים להגנה מפני פגיעה בחייהם ובגופם. חובת המדינה היא לשמור על ביטחונם האישי של תושבים בתחומים שבשליטתה. הזכות לחיים, לביטחון ולשלמות הגוף אינה רק הזכות להימנע מפגיעה בגוף או בחיי אדם, היא גם כוללת את הזכות לחיות ללא פחד מפני מוות, פגיעה פיזית או השפלה. לפי תפישה זו מכירים בכך שגם איום או פחד מהווים למעשה פגיעה בשלמות הגוף. המדינה מחויבת לשמור על הזכות לחיים, לביטחון ולשלמות הגוף של כל אדם ומחויבת גם להגן על החיים, לביטחון ולשלמות הגוף של כלל האנשים בתחומים שבשליטתה.

הזכות לפרטיות היא זכותו של אדם למרחב פרטי פיזי או וירטואלי הנתון לשליטתו, מתוך ההכרה כי ישנם תחומים בחיי אדם שאינם אמורים להיות ברשות הרבים ללא הסכמתו המפורשת. הזכות לפרטיות היא חלק מזכויות האדם הטבעיות, להן זכאי כל אדם, משום שכל אדם זקוק לפרטיות על מנת לפתח ולממש את האוטונומיה שלו כפרט. הפרטיות מאפשרת לאדם לחיות את חייו ולשלוט על מידת החשיפה של חייו בהתאם לרצונו, ללא חשיפה, התערבות או חדירה לחייו.

מקובל לראות בזכות זו אחת משתי נגזרות של הזכות לכבוד נגזרת נוספת היא הזכות לשם טוב - אך יש הרואים בה זכות עצמאית. כך או כך, מדובר זכות יסוד, מרבית החוקים בעולם

מגבילים את הפרטיות כאשר היא מתנגשת בזכויות ובאינטרסים ציבוריים אחרים, כמו למשל: חופש הביטוי/המידע/זכות הציבור לדעת/ביטחון ציבורי ועוד. [מתוך ויקיפדיה](#)

כללים להגנה על הפרטיות - פגיעה אסורה בפרטיות היא:

1. בילוש או מעקב אחר אדם במטרה להפריע לו או להטרדו
2. צילום אדם כשהוא ברשות היחיד
3. פרסום תצלום של אדם, אם פרסום זה יעליב או ישפיל אותו
4. פרסום או העתקת כתב יד ללא רשות מבעליו
5. פרסום או שימוש בידיעה הנוגעת לענייניו פרטיים של אדם
6. פרסום עניין הנוגע לחייו הפרטיים של אדם, (כמו למשל: מצב בריאותו, מצבו המשפחתי וכו')

הזכות לחופש התנועה

חופש התנועה היא זכות יסוד המוענקת לכל אדם מעצם הגדרת האדם כבן חורין ומהווה תנאי חיוני להגשמת חירותו. באופן רחב, הזכות כוללת את החופש של אדם לנוע בחופשיות ממקום למקום, בלי שיגבילו אותו.

כעת נכיר כמה מהתקנות לשעת חירום וכלים להתמודד עם אכיפתם: איכון הסלולריים של חולי קורונה, חובת בידוד, שהייה במקום המגורים ומקומות אסורים לשהייה.

השב"כ: "איכון הסלולריים של חולי הקורונה החל" תקנה מה 17.3.20 לקופה של 14 יום

השירות החל לאכן את הניידים של חולי קורונה מאומתים במסגרת החקירה האפידמיולוגית שלהם, מה שיאפשר לשלוח הודעות לאנשים ששהו בקרבתם שעליהם להיכנס לבידוד. עד כה אוכנו חולים בודדים אך הכוונה היא להרחיב את השימוש באמצעי זה, כפי שהצהיר הערב נתניהו: "נגביר דרמטית את יכולת האיתור והבידוד של הנדבקים".

מה זה איכון טלפון סלולרי?

תקשורת סלולרית מתאפשרת באמצעות רשת של תחנות בסיס סלולריות שכל אחת מהן מכסה תא שטח קטן יחסי 'כל טלפון סלולרי מתקשר עם תחנת הבסיס הקרובה אליו. כאשר אדם נושא טלפון סלולרי ניתן לקבל מידע על מיקומו ותנועתו בהתאם לתחנות הבסיס איתן התקשר מכשיר הטלפון שלו. מידע זה אינו זמין לציבור (בישראל מוסדרת קבלתו בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - נתוני תקשורת), (אך הוא משמש חוקרים לשם איתור נעדרים ופענוח מעשי פשע. [מתוך ויקיפדיה](#)

חובת בידוד

1. השבים לישראל מכל יעד בעולם, החל מתאריך 9/3/2020 בשעה 20:00, נדרשים להיכנס לבידוד ביתי למשך 14 ימים ממועד חזרתם לישראל.

מי שהגיעו לישראל ב-14 הימים האחרונים, הנמצאים בבידוד בית ומפתחים תסמינים של חום מעל 38 מעלות, שיעול, קושי בנשימה או תסמין נשימתי אחר, נדרשים להתקשר באופן מידי למוקד 101 של מד"א להמשך בירור רפואי ולא להגיע למרפאת קופת החולים ולא לחדר מיון. (יש להשלים בכל מקרה את תקופת הבידוד, גם אם התקבלה תשובה שלילית לבדיקת המצאות הנגיף).

הוראה זו מרחיבה את בידוד הבית לשבים מאוסטריה, איטליה, אנדורה, גרמניה, הונג קונג, יפן, מצרים, מקאו, סין, סינגפור, סן מרינו, ספרד, צרפת, קוריאה הדרומית, שוויץ או תאילנד שהיתה בתוקף עד לפני 9/3/2020.

מי שנמצאים בבידוד בית נדרשים לדווח על כך למשרד הבריאות.

2. מגע עם חולה מאומת.

אם בתוך 14 יום מהמגע עם החולה המאומת הופיעו: חום מעל 38 מעלות, שיעול, קושי בנשימה או תסמין נשימתי אחר, יש לפנות למוקד 101 של מדא, לא להגיע למרפאת קופת חולים ולא לחדר מיון. במידת הצורך יגיע פרמדיק לבדיקות מעבדה לביתכם ולהמשך טיפול, על פי החלטת הרופא. **מגע הדוק מוגדר כשהייה של פחות משני מטר למשך 15 דקות לפחות עם חולה.**

3. אנשים עם חום ותסמינים נשימתיים.

על אנשים עם חום של 38 מעלות ומעלה ותסמינים נשימתיים (שיעול או קושי בנשימה), להישאר בבית יומיים לאחר ירידת החום. כל זאת גם אם לא חזרו מחו"ל או היו במגע עם חולה מאומת. **מתוך אתר משרד הבריאות**

יש לשהות במקום המגורים, למעט לצורך הפעולות הבאות: התקנה חלה מתאריך

15.3.2020

יציאה לעבודה; הצטיידות במזון, תרופות ומוצרים חיוניים, או שירותים חיוניים; קבלת שירות רפואי; תרומת דם; הפגנה; הליך משפטי; הגעה לכנסת; טיפול במסגרת רווחה; יציאה מהבית לבד או עם בני הבית, לזמן קצר ולמרחק של עד 100 מטר מהבית בלבד; יציאה לחתונה, הלוויה, ברית שיבוצעו במקום פתוח בלבד; תפילה בסמוך למקום המגורים ובמקום פתוח; נשים למקווה בתיאום מראש; יציאה לסיוע לאדם אחר עם בעיה רפואית או שזקוק לסיוע אחר; העברת קטין בין הורים שחיים בנפרד; העברת קטין במקרה שהורה צריך לצאת לצורך חיוני שהותר.

מקומות אסורים לשהייה: התקנה חלה מתאריך 15.3.2020

אין לשהות בגנים ציבוריים ובחוף הים אלא אם הם במרחק 100 מטר ממקום המגורים. אין לשהות בשום תנאי בגני שעשועים. אין להתפלל מחוץ למקום המגורים, למעט במקום פתוח.

כאשר יש התנגשות בין זכויות נוהגים לאזן ביניהן ולהפעיל את המבחן הבא: האם התקנה תוקנה לתכלית ראויה? האם הפגיעה בזכויות אחרות היא מדינית? האם התועלת שמקבלים בעקבות הפגיעה בזכות עולה על הנזק שנגרם בעקבותיה? אלה הן שאלות מאוד מורכבות ולא תמיד יש עליהן תשובה חד משמעית. אנו ננסה לתרגל חשיבה כיצד ניתן לאזן בין זכויות אדם.

תרגיל:

ביחס לכל אחת מהתקנות לשעת חירום שצינו (איכון ניידים, חובת בידוד, שהיה במקום המגורים ומקומות אסורים לשהייה) נענה על השאלות הבאות:

1. מה מטרת כלי זה? על איזה זכות בא להגן?
2. האם זו סיבה מוצדקת?
3. מה הזכות הנפגעת כתוצאה של שימוש בכלי זה?
4. האם יש אמצעי אחר שפוגע פחות?
5. האם לדעתך הפגיעה היא מידתית או סבירה? (בדקו האם יש הקלות מסוימות בתקנה? האם חל על הכל או כולם באופן גורף וכדומה)